

LUTY 2024

„Monitor chiński” omawia i komentuje aktualną sytuację polityczną, gospodarczą i społeczną w Chińskiej Republice Ludowej oraz chińskie działania w Europie Środkowo-Wschodniej.

DR BARTOSZ KOWALSKI

OŚRODEK SPRAW AZJATYCKICH
UNIwersytet Łódzki

MONITOR CHIŃSKI

LUTY 2024

Chiny wobec wojny w Ukrainie na Monachijskiej Konferencji Bezpieczeństwa. W czasie rozmów w Niemczech minister spraw zagranicznych ChRL Wang Yi wielokrotnie odnosił się do „kryzysu ukraińskiego”. Jednak dwa lata od wybuchu wojny, chińskie stanowisko w zasadzie pozostaje niezmiennie: Chiny odżegnują się od krytyki Rosji i odmawiają zaangażowania się w rozmowy pokojowe, które uwzględniłyby postulaty Ukrainy.

I. WYDARZENIA SZCZEBŁA CENTRALNEGO

1 lutego: odwilż w relacjach Watykanu z Pekinem? Watykan i Pekin osiągnęły porozumienie w sprawie dwóch nominacji biskupich i utworzenia nowej diecezji w Weifang. Decyzję w tej sprawie podjęto prawdopodobnie w kwietniu 2023 roku, ale zwlekano z jej ogłoszeniem, po tym jak Chiny jednostronnie mianowały nowego biskupa Szanghaju – wbrew postanowieniom tajnej umowy między Watykanem i Pekinem z 2018 roku (szerzej na ten temat zob. [tutaj](#)).

4 lutego: badacz z CICIR nt. „de-riskingu” UE. Dong Yifan z podlegającego Ministerstwu Bezpieczeństwa Publicznego ChRL think-tanku CICIR, odnosząc się do planów zwiększenia bezpieczeństwa gospodarczego UE od Chin, ocenił, że działania Komisji Europejskiej nie zapewniają równowagi między rozwojem a bezpieczeństwem, a spowolnienie gospodarcze UE odbija się na jej bezpieczeństwie. Zdaniem Donga, w UE wiele „posiadających wiedzę osób” przestrzega przed „zamykaniem drzwi” i szukaniem bezpieczeństwa, w tym np. premier Węgier Viktor Orbán, który sprzeciwia się „de-riskingowi” oznaczającemu „odcinanie” się gospodarcze od Chin.

4 lutego: gwałtowny wzrost nielegalnej emigracji Chińczyków do Stanów Zjednoczonych. W 2023 roku amerykańskie służby graniczne zatrzymały 37 tys. obywateli Chin nielegalnie przekraczających granicę z Meksyku do USA. To liczba 50 razy większa niż dwa lata wcześniej. Wielu migrantów twierdzi, że do decyzji o ucieczce z Chin skłonił ich coraz bardziej represyjny system polityczny i zwalniająca gospodarka Chin.

7 lutego: Szwajcaria liczy na udział Chin w rozmowach pokojowych w sprawie Ukrainy. Na prośbę prezydenta Ukrainy neutralna Szwajcaria zgodziła się zorganizować szczyt pokojowy, choć data i dokładne miejsce spotkania nie zostały jeszcze uzgodnione. Ukraina zaprosiła do udziału w szczycie przywódcę Chin Xi Jinpinga, który jak dotąd nie odpowiedział na zaproszenie. Minister spraw zagranicznych Szwajcarii Ignazio Cassi powiedział, że liczy na udział Chin w rozmowach, ponieważ mają one doskonałe relacje z Rosją.

Dziesięć dni później, w czasie dorocznej Monachijskiej Konferencji Bezpieczeństwa, szef chińskiej dyplomacji powiedział, że sytuacja w Ukrainie nie dojrzała do rozmów pokojowych, dlatego nie należy oczekiwać na rychłe zaangażowanie się Chin w tę sprawę.

7 lutego: chińskie banki przestają obsługiwać Rosjan. Najważniejszy dla rosyjskich importerów bank Chouzhou Commercial Bank zaprzestał obsługiwanie klientów z Rosji i Białorusi. Od początku 2024 roku, trzy z czterech największych chińskich banków (ICBC, CCB i Bank of China) przestały obsługiwać objęte sankcjami rosyjskie instytucje finansowe. Zachowanie banków w państwach życzliwych Rosji, m.in. w Turcji i Chinach, zmieniło się pod wpływem sankcji drugiego stopnia nałożonych przez Stany Zjednoczone w grudniu 2024 roku.

8 lutego: rozmowa telefoniczna Xi Jinpinga z Władimirem Putinem. Xi Jinping odnotował, że w ub. roku przywódcy obu państw dwukrotnie spotkali się osobiście i osiągnęli konsensus w wielu kluczowych kwestiach. Do sukcesów w stosunkach dwustronnych Xi zaliczył m.in. współpracę rządów, parlamentów, partii rządzących i władz lokalnych oraz wzrost obrotów handlowych, zapewniając rosyjskiego przywódcę, że Pekin jest gotowy rozwijać stosunki z Moskwą na bazie wzajemnego wsparcia i przyjaźni. Zdaniem Xi Jinpinga Chiny i Rosja „powinny ściśle współpracować strategicznie, bronić swej suwerenności, bezpieczeństwa i interesów rozwojowych oraz zdecydowanie sprzeciwiać się ingerencji sił zewnętrznych w ich sprawy wewnętrzne” oraz utrzymywać stabilne łańcuchy przemysłowe i dostaw. Przywódca ChRL wyraził również nadzieję, że Kazachstan będzie gospodarzem tegorocznego szczytu Szanghajskiej Organizacji Współpracy, oraz zapewnił o poparciu Chin dla przewodnictwa Rosji w BRICS w 2024 r.

Z kolei Władimir Putin zapewnił, że Rosja zdecydowanie szanuje „zasadę jednych Chin”, sprzeciwia się niebezpiecznemu prowokowaniu Chin na tle „kwestii Tajwanu” i wierzy, że wszelkie próby utrudnienia pokojowego zjednoczenia Chin okażą się daremne.

Według zapowiedzi ambasadora ChRL w Rosji Zhang Hanhuia, w tym roku Xi Jinping spotka się z Władimirem Putinem kilkakrotnie i ponownie odwiedzi Rosję.

15 lutego: do końca XXI wieku populacja Chin zmniejszy się o 60%. Według obliczeń badaczy z Szanghajskiej Akademii Nauk Społecznych (SASS), w 2100 roku liczba mieszkańców Chin może spaść z obecnych 1,4 mld do 525 mln. Wskazuje się, że szybkie kurczenie się chińskiej populacji odbije się negatywnie na gospodarce Chin, ograniczając konsumpcję a jednocześnie powodując wzrost płac i wydatków rządowych.

19 lutego: zagraniczne inwestycje w Chinach są najniższe od 30 lat. Według informacji Banku Ludowego Chin, bezpośrednie inwestycje zagraniczne w ChRL są najniższe od 1993 roku. W 2023 roku zagraniczne inwestycje w Chinach skurczyły się o 82% rdr. Na spadek zaufania inwestorów wpływ ma szereg czynników wewnętrznych i zewnętrznych, m.in. regulacje narzucane przez władze na poszczególne sektory gospodarki (np. gaming), amerykańsko-chińska wojna handlowa (w tym odcinanie Chin od dostępu do półprzewodników) i spowolnienie gospodarcze (szerzej zob. [tutaj](#)).

20 lutego: objęty amerykańskimi sankcjami koncern Dahua będzie produkować urządzenia monitorujące w Arabii Saudyjskiej. Według umowy o wartości 200 mln USD, Dahua oraz saudyjski Alat zawiążą spółkę joint-venture, która będzie produkować w Arabii Saudyjskiej urządzenia monitorujące i czujniki wykorzystywane w „smart cities”. Spółka zbuduje również ośrodek badawczy.

21 lutego: UE nakłada sankcje na chińskie firmy handlujące z Rosją. W ramach kolejnej rundy sankcji na Rosję, Unia Europejska nałożyła również restrykcje na firmy z Chin podejrzewane o pomaganie Kremlowi w zdobywaniu zakazanych zaawansowanych technologii i towarów o zastosowaniu cywilno-wojskowym, w szczególności komponentów do dronów. Na celowniku UE znalazły się również firmy z Indii, Turcji, Serbii, Tajlandii, Sri Lanki, Kazachstanu, Singapuru i Hongkongu.

23 lutego: Rosja kupuje części do produkcji czołgów z Japonii i Tajwanu za pośrednictwem Chin. Wg informacji portalu Nikkei, niedługo po wybuchu wojny w Ukrainie, osoba związana z władzami Białorusi założyła w Chinach firmę Shenzhen 5G High-Tech Innovation, aby omijać sankcje na Rosję. Firma skupuje narzędzia precyzyjne m.in. od producentów w Japonii (Metrol i Oriental Motor) i Tajwanie (Attoptic) które za pośrednictwem białoruskich firm zbrojeniowych SALEO i LCC trafiają do Rosji, gdzie są wykorzystywane do produkcji m.in. czołgów T-72 i T-90. Pomocną rolę w tym zakresie pełni również Gruzja, która nie przyłączyła się do sankcji na Rosję i służy jako korytarz logistyczny i finansowy do ich omijania.

25 lutego: chińskie marki mają 56% rynku samochodów w Chinach. W 2023 roku, chińscy producenci samochodów sprzedali na rodzimym rynku blisko 14,6 mln aut

(o 24,1% więcej niż rok wcześniej), zwiększając udział w rynku o 6,1 punktu procentowego.

26 lutego: naloty policji na amerykańskie firmy w Pekinie. Jak poinformował ambasador USA w Chinach Nicholas Burns, od marca 2023 roku „sześć lub siedem amerykańskich firm” konsultingowych (m.in. Mintz i Capvision) stało się ofiarą nalotów chińskich służb bezpieczeństwa. Zdaniem amerykańskiego dyplomaty działania te służą władzom ChRL do przejmowania „kontroli danych o Chińczykach i chińskich firmach”, gromadzonych przez zagraniczne firmy. Polowanie na rzekomych szpiegów osłabia zaufania inwestorów zagranicznych, których potrzebuje słabnąca chińska gospodarka. W ubiegłym roku bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Chinach spadły o 82%, do 33 mld USD netto. W czwartym kwartale 2023 roku odpływ inwestycji przewyższył ich napływ o 17,5 mld USD.

27 lutego: w związku z rosnącym zadłużeniem władz lokalnych nie powstaną nowe linie metra w Chinach. Rada Państwowa ChRL odrzuciła wnioski o rozbudowę sieci metra ze strony takich miast jak Harbin, Kunming i Bao'tou, ponieważ nie spełniają one bezpiecznych limitów zadłużenia. Wg portalu Yicai pod koniec 2023 roku, 55 chińskich miast obsługiwało 306 linii metra o łącznej długości ponad 10165 km, z czego blisko 4 tys. otwarto w ostatnich czterech latach.

KOMENTARZ

Chiny wobec wojny w Ukrainie. W dniach 16-18 lutego br. odbyła się coroczna Monachijska Konferencja Bezpieczeństwa, w czasie której minister spraw zagranicznych ChRL Wang Yi wielokrotnie odnosił się do „kryzysu ukraińskiego”. Jednak dwa lata od wybuchu wojny chińskie stanowisko w zasadzie pozostaje niezmiennie: Chiny odżegnują się od krytyki Rosji i odmawiają zaangażowania się w rozmowy pokojowe, które uwzględniłyby postulaty Ukrainy.

Przy okazji monachijskiej konferencji doszło do spotkania Wang Yi z ministrem spraw zagranicznych Ukrainy Dmytro Kułebą. Zgodnie z informacją chińskiego MSZ, minister Wang podziękował Ukrainie za pomoc w „bezpiecznej ewakuacji chińskiego personelu w krytycznej sytuacji” i podkreślił, że w „kwestii ukraińskiej”, Chiny nieustannie opowiadają się za rozwiązaniem politycznym i „nie dolewają oliwy do ognia”. Choć szef chińskiej dyplomacji zadeklarował, że Pekin nie wykorzystuje sytuacji do osiągnięcia korzyści, to od początku wojny korzysta z obniżonych cen na rosyjskie surowce energetyczne (w 2023 roku Rosja wyprzedziła Arabię Saudyjską jako największego dostawcę ropy do Chin) i zwiększa asymetrię w relacjach

gospodarczych z Rosją. Minister Wang Yi zapewnił również swojego ukraińskiego odpowiednika, że Chiny nie sprzedają śmiertelności uzbrojenia ani „regionom ogarniętym konfliktem, ani jego stronom”, i będą nadal działać na rzecz zakończenia działań wojennych i odgrywać konstruktywną rolę w zaprowadzeniu pokoju. Z kolei minister Kułeba miał powiedzieć, że Chiny mają ogromny wpływ na sprawy międzynarodowe i że Ukraina wysoko ocenia chińskie propozycje w sprawie „politycznego rozwiązania kryzysu ukraińskiego”. Szef ukraińskiej dyplomacji miał również wyrazić nadzieję na utrzymanie przez Chiny konstruktywnej roli w działaniach na rzecz pokoju oraz wzmocnienie kontaktów ze specjalnym przedstawicielem rządu ChRL ds. Eurazji.

Natomiast według krótkiej informacji MSZ Ukrainy, rozmawiano m.in. o przywróceniu pokoju, a strona chińska „została poinformowana” o ukraińskim stanowisku wobec nadchodzącego szczytu pokojowego w Szwajcarii. Ponadto, ministrowie zgodzili się odnośnie do potrzeby utrzymania przez Ukrainę i Chiny kontaktów na każdym szczeblu.

Wskazuje się, że w rozmowie z Wang Yi Dmytro Kułeba próbował przekonać Pekin do uczestnictwa w rozmowach pokojowych. Jednak starania te okazały się bezskuteczne. Zresztą w tym samym dniu Wang Yi oznajmił na konferencji prasowej, że sytuacja nie dojrzała jeszcze do rozmów pokojowych, jednocześnie odżegnując się od jakiegokolwiek krytyki Rosji. W odniesieniu do stosunków chińsko-rosyjskich, minister Wang powiedział, że rozwijają się one na bazie „niezawierania sojuszu, niekonfrontacji i nieszkodzenia stronom trzecim, są zgodne z interesem obu narodów i służą utrzymaniu strategicznej stabilności w regionie Azji i Pacyfiku i na świecie”.

Ponadto, w wystąpieniu w Monachium Wang Yi stwierdził, że Chiny nieustannie pracują nad wparciem rozmów pokojowych, przywołując w tym zakresie „konstruktywne działania” Xi Jinpinga, który rozmawia na ten temat z przywódcami światowymi, w tym z Rosji i Ukrainy. W słowach ministra spraw zagranicznych kryje się jednak manipulacja: od wybuchu wojny Xi Jinping rozmawiał z prezydentem Zeleńskim jeden raz (telefonicznie), podczas gdy z Władimirem Putinem spotkał się i rozmawiał kilkakrotnie. Również jeśli chodzi o zaangażowanie w – uwzględniające Ukrainę – rozmowy pokojowe, Chiny wykazują daleko zachowawczą postawę. Pomimo ponawianych zaproszeń, przedstawiciel Chin dotychczas wziął w nich udział tylko raz (w spotkaniu w Arabii Saudyjskiej) odmawiając uczestnictwa w rozmowach w Danii, Malcie i Szwajcarii. Bezskuteczność apelów o wpłynięcie na Rosję, powtarzanych przez Ukrainę i jej sojuszników, w tym również Polskę, nie powinna budzić zaskoczenia. Postawę Chin i wspieranie Rosji należy rozpatrywać zarówno w szerszym kontekście rywalizacji ze Stanami Zjednoczonymi, jak i sytuacji

na froncie. Postawa Chin w ciągu dwóch ostatnich lat pokazała również, że z punktu widzenia ich interesów, kluczowe jest utrzymanie się u władzy Władimira Putina i dotychczasowego modelu relacji z Rosją.

W tym względzie ważny jest także aspekt polityki wewnętrznej i personalny wymiar relacji między Xi Jinpingiem i przywódcą Rosji. Pomimo że przeprowadzona w Monachium rozmowa z sekretarzem stanu USA Anthonyem Blinkenem miała koncyliacyjny charakter, to minister Wang Yi dał do zrozumienia przedstawicielom państw europejskich, że kluczem do zakończenia wojny jest ograniczenie pomocy wojskowej dla Ukrainy ze strony USA. Wskazawszy, że „niektórym nie zależy na pokoju” i „życiu Ukraińców lub szkodach wyrządzanych Europie”, ze względu na realizację swych „strategicznych kalkulacji”, minister Wang zadał publicznie retoryczne pytania: jakiego rodzaju architektura jest potrzebna do zbudowania trwałego pokoju i stabilności w Europie? Jakiego rodzaju rolę Europa powinna odegrać, aby zrealizować swą autonomię strategiczną? Zważywszy na to, że Chiny od początku wojny powielały rosyjską narrację odnośnie do rozszerzenia NATO jako przyczyny jej wybuchu (w oparciu o koncepcję niepodzielności bezpieczeństwa), oskarżając USA o „dolewanie oliwy do ognia”, wypowiedź tę trudno interpretować inaczej niż oczekiwanie na ustępstwa ze strony Ukrainy i Zachodu.

Nawiązując do ogłoszonej przed rokiem 12-punktowej propozycji Chin w sprawie politycznego rozwiązania kryzysu ukraińskiego”, Wang Yi powiedział, że Chiny wkrótce opublikują kolejny dokument, potwierdzający propozycje wysunięte dotychczas przez Xi Jinpinga, w tym „uwzględnienie uzasadnionych obaw o bezpieczeństwo każdej ze stron”, a więc Rosji. Innym słowy, stwarzając pozory zaangażowania w rozmowy pokojowe, Chiny grają na czas, kalkulując, że obecnej sytuacji przedłużający się konflikt będzie działał na ich i Rosji korzyść, wyczerpując zasoby państw zaangażowanych po stronie Ukrainy, a co za tym idzie negatywnie wpływając na jedność Zachodu i relacje transatlantyckie.

Z punktu widzenia chińskich władz, sytuacja ta będzie sprzyjać dążeniom Europy do osiągnięcia autonomii strategicznej (rozumianej jako uniezależnienie się od Stanów Zjednoczonych). Niemniej istotnymi czynnikami w tym zakresie będą zmieniająca się dynamika relacji gospodarczych pomiędzy Chinami i Europą (zwłaszcza Niemcami) oraz wynik wyborów prezydenckich w Stanach Zjednoczonych, który w przypadku zwycięstwa Donalda Trumpa wzmocni podziały w Europie na tle sekurytyzacji relacji z Chinami i prawdopodobnie zachęci część państw do szukania porozumienia z Pekinem. Z punktu widzenia Chin „sytuacja do rozmów dojrzeje” więc wówczas, gdy wojna osiągnie punkt, w którym Ukraina utraci wsparcie Zachodu i zostanie zmuszona do koncesji terytorialnych na rzecz Rosji i rezygnacji z planów przystąpienia do NATO – czyniąc to sama lub pod wpływem państw

zachodnich, które uznają te ustępstwa za „cenę pokoju”. Należy przy tym zastanowić się jaki jest cel końcowy Chin i czy jest on zbieżny z celami Rosji, która może wyjść z wojny wzmocniona.

II.CHINY I EUROPA ŚRODKOWO-WSCHODNIA

30 stycznia: ceremonia nabycia gruntów pod fabrykę samochodów elektrycznych BYD w Szegedzie. W uroczystości zorganizowanej w siedzibie ministerstwa spraw zagranicznych i handlu Węgier udział wzięli m.in. szef MSZ Péter Szijjártó oraz ambasador ChRL na Węgrzech Gong Tao. Chiński dyplomata powiedział, że stosunki między Pekinem i Budapesztem są najlepsze w historii, a w 2023 roku Chiny były największym inwestorem zagranicznym na Węgrzech. Zdaniem Gong Tao, fabryka BYD w Szegedzie to jeden z najważniejszych rezultatów współpracy obu państw w zakresie zielonego rozwoju i gospodarki cyfrowej, która stworzy kilka tysięcy miejsc pracy i uczyni z Węgier centrum produkcji samochodów elektrycznych w Europie Środkowo-Wschodniej, wspierając węgierską transformację energetyczną i neutralność węglową”. Z kolei minister Szijjártó powiedział, że Węgry stanowczo sprzeciwiają się gospodarczemu „oddzieleniu” się od Chin i zapewnią wszelkie wsparcie dla realizacji inwestycji BYD.

Węgry borykają z kryzysem energetycznym i mogą mieć problem z zapewnieniem prądu dla nowych chińskich fabryk, tym bardziej że budowana przez rosyjski Rosatom elektrownia atomowa Paks II ma duże opóźnienia w realizacji harmonogramu i raczej nie powstanie do 2030 roku. W tej sytuacji Chiny chcą na Węgrzech zbudować elektrownie słoneczne, które rozwiążą problemy z dostawami energii do chińskich fabryk. Spekuluje się, że chińskie inwestycje w tym zakresie wyniosą co najmniej 2,5 mld USD. (Szerzej nt. inwestycji BYD zob. Focus OSA).

4 lutego: wywiad ambasadora ChRL w Serbii Li Minga dla dziennika „Politika”. Chiński dyplomata podkreślił, że Chiny i Serbia od dawna rozumieją się, ufają sobie i wspierają się w kwestiach związanych z ich żywotnymi interesami i obawami. Stwierdził również, że oba państwa powinny nadal stać po właściwej stronie historii i stać na straży porządku międzynarodowego opartego na „celach i zasadach ONZ”. Zdaniem Li Minga Chiny i Serbia powinny „przeciwstawiać się hegemonizmowi i polityce siły i razem budować światowy pokój”.

Z kolei 7 lutego ambasador Li udzielił wywiadu „na żywo” telewizji serbskiej RTS. Chiński dyplomata przedstawił stan stosunków chińsko-serbskich oraz odpowiadał na pytania dotyczące relacji dwustronnych i rozwoju gospodarczego Chin, w tym inicjatywy Pasa i Szlaku. Chiński ambasador wskazał, że „pod strategicznym przewodnictwem głów państw Chin i Serbii stosunki dwustronne osiągnęły w

ostatnich latach skokowy rozwój”, a „pogłębiające się wzajemne zaufanie polityczne, zapewnia solidne podstawy polityczne dla współpracy w różnych dziedzinach”. Li Ming odniósł się również do zwyczajów związanych z obchodami nowego roku chińskiego, który stał się stałym elementem współpracy kulturalnej między oboma państwami, a wydarzenia z nim związane odbywają się w wielu serbskich miastach. Według nieoficjalnych informacji, w maju br. Xi Jinping odbędzie wizytę państwową w Serbii.

5 lutego: wizyta delegacji przedsiębiorców z Suzhou w Polsce. W ramach wizyty odbyło się m.in. Forum Biznesowe Chiny (Suzhou) – Polska 2024, które zgromadziło 70 biznesmenów z różnych polskich miast. W czasie spotkania wystąpili m.in. Zhang Hao, zastępca dyrektora Biura Handlowego miasta Suzhou, Janusz Piechociński, prezes Izby Przemysłowo-Handlowej Polska-Azja oraz Guo Peidong, dyrektor przedstawicielstwa chińskiej rady ds. Promocji Handlu Międzynarodowego (CCPIT) w Polsce. W tym samym dniu chińska delegacja odwiedziła również biura Krajowej Izby Gospodarczej (KIG) oraz Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu (PAIH).

8 lutego: Chiny otwierają się na ukraińskich producentów miodu. Procedurę dopuszczenia ukraińskiego miodu na chiński rynek rozpoczęto w 2019 roku.

8 lutego: chińska dezinformacja w Polsce. Jak ujawnił portal CitizenLab, w ramach działań dezinformacyjnych prowadzonych przez Chiny w różnych państwach, Pekin zakłada serwisy internetowe imitujące lokalne portale informacyjne. W Polsce zidentyfikowano dwa takie serwisy: wawelexpress(.)com i bydgoszczdaily(.)com. Citizen Lab zwraca uwagę, że witryny te rozpowszechniają chińską dezinformację. Narracje sprzyjające Pekinowi mają być ukrywane w dużej liczbie pozornie nieszkodliwych treści komercyjnych.

17 lutego: spotkanie ministra Wang Yi z ministrem Radosławem Sikorskim i szefem Biura Bezpieczeństwa Narodowego Jacek Siewierą. Według rzecznika polskiego MSZ Pawła Wrońskiego Radosław Sikorski powiedział na spotkaniu „że Chiny mają szansę na odegranie wielkiej historycznej roli jako kraj, który doprowadzi do pokoju. W zasadzie tylko Chiny taką możliwością dysponują”.

17 lutego: spotkanie ministra Wang Yi z prezydentem Serbii Aleksandarem Vučićem w Monachium. Zgodnie z informacją chińskiego MSZ, Aleksandar Vučić powiedział, że odkąd oba państw zawarły umowę o wolnym handlu, handel i inwestycje między oboma krajami gwałtownie wzrosły, a duże projekty infrastrukturalne są sprawnie realizowane. Zapewnił również, że Serbia, „choć jest małym krajem, trzyma się niezależności i samowystarczalności, i nadal będzie godnym zaufania i niezawodnym przyjacielem Chin”. Z kolei Wang Yi powiedział, że

Chiny będą „nadal zdecydowanie wspierać Serbię w ochronie jej suwerenności, bezpieczeństwa i integralności terytorialnej, co ma na celu nie tylko skonsolidowanie żelaznej przyjaźni między Chinami a Serbią, ale także przeciwstawienie się działaniom separatystycznym, ochronę celów i zasad Karty Narodów Zjednoczonych oraz obronę międzynarodowej równości i sprawiedliwości”.

20 lutego: rumuńska armia korzysta z kamer chińskich Hikvision i Dahua. Choć obie firmy są podejrzewane przez USA, Wielką Brytanię i Australię o wykorzystanie swojego sprzętu do działań szpiegowskich (poprzez umieszczanie w nim mechanizmów ukrytego tylnego wejścia), rumuńska armia uważa, że ich użycie jest bezpieczne. Z kamer i innych urządzeń Hikvision i Dahua korzysta wiele rumuńskich instytucji państwowych, m.in. armia, służby wywiadowcze RSI, policja i parlament.

21 lutego: ambasador ChRL w Czechach Feng Biao z wizytą w Uściu nad Łabą (północno-zachodnie Czechy). Chiński dyplomata spotkał się z burmistrzem Uścia Petrem Nedvědíckým (partia ANO), który wyraził nadzieję na wzmocnienie współpracy z Chinami w zakresie gospodarki, handlu, edukacji i turystyki. Feng Biao zapewnił, że popiera rozwój współpracy lokalnej między Uściem i partnerami w Chinach; dyplomata odwiedził również miejscowe przedsiębiorstwo i spotkał się z Chińczykami mieszkającymi i pracującymi w Uściu.

Również w lutym prywatny operator kolejowy RegioJet zaczął czteromiesięczne testy pociągu (elektrycznego zespołu trakcyjnego) chińskiego koncernu CRRC, które obsługują połączenie między Uściem i Kolínem. To druga próba wejścia CRRC na rynek Czech (UE). We wrześniu 2016 r., czeski operator Leo Express podpisał umowę na dostawę trzech pociągów EZT Sirius z opcją kupienia 30 kolejnych. Jednak późnienia w dostawach i certyfikacji doprowadziły firmę do rozwiązania umowy z CRRC w 2022 roku.

23 lutego: chińskie firmy w czołówce eksporterów w Serbii. W 2023 r. największymi eksporterami w Serbii były trzy chińskie firmy: Zijin Mining Group, Zijin Bor Copper i lokalny oddział producenta stali HBIS Group (huta w Smederevie). Wartość ich eksportu wyniosła odpowiednio 1,15 mld EUR, 746,3 mln EUR i 549,1 mln EUR (łącznie 2,5 mld EUR). Czwarte miejsce w zestawieniu zajął niemiecki producent części motoryzacyjnych ZF Friedrichshafen (454,9 mln EUR).

25 lutego: koncern BYD rozszerza ofertę na rynku węgierskim. W ramach rozwijania sprzedaży samochodów elektrycznych firma z Shenzhen wprowadziła na rynek węgierski model BYD Atto 3. Obecnie BYD posiada na Węgrzech trzy salony sprzedaży samochodów elektrycznych (wszystkie w Budapeszcie); do końca br. ich

liczba ma wzrosnąć do sześciu. Z kolei w styczniu br. do sprzedaży w Grecji trafił pierwszy SUV elektryczny koncernu Seres.

29 lutego: producent części samochodowych Jiangsu Lianbo Precision Technology uruchomi produkcję w serbskim Nowym Sadzie. Jak poinformował burmistrz Nowego Sadu Milan Đurić chińska firma otworzy fabrykę w ciągu kilku tygodni. Zatrudnienie w niej znaleźć ma 500 osób; wartości inwestycji nie ujawniono.

KOMENTARZ

Chiny i Węgry zacieśniają współpracę w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego. W połowie lutego br. na Węgry przyjechał minister bezpieczeństwa publicznego ChRL Wang Xiaohong, który spotkał się z premierem Viktorem Orbánem oraz ministrem spraw wewnętrznych Sándorem Pintérem. Według informacji strony węgierskiej, premier Orbán powiedział, że „szacunek w dyplomacji międzynarodowej staje się pieśnią przeszłości”, ale nie dotyczy to relacji węgiersko-chińskich, które będą nadal budowane w oparciu o trwałą przyjaźń. W czasie rozmowy „zwrócono uwagę na znaczenie bezpieczeństwa i stabilności, które są niezbędne dla utrzymania wzrostu gospodarczego i rozwijania relacji handlowych”. Z kolei zgodnie z informacjami agencji Xinhua, minister Wang powiedział na spotkaniu, że Chiny i Węgry łączy tradycyjna przyjaźń, a oba państwa są sprawdzonymi przyjaciółmi i partnerami. Szef chińskiego MBP zapewnił również, że Chiny chcą wzmacniać z Węgrami komunikację i koordynację w sprawach międzynarodowych i regionalnych. Ponadto, Wang Xiaohong wyraził oczekiwanie na pogłębienie współpracy w zakresie przeciwdziałania terroryzmowi, zwalczania przestępczości międzynarodowej, i bezpieczeństwa „Pasa i Szlaku” oraz „budowania zdolności w zakresie bezpieczeństwa i egzekwowania prawa, które powinno stać się nowym filarem współpracy dwustronnej”.

Chińscy policjanci na ulicach węgierskich miast

Natomiast w czasie spotkania Wang Xiaohonga z ministrem spraw wewnętrznych Sándorem Pintérem podpisano porozumienie „o współpracy w zakresie bezpieczeństwa i egzekwowania prawa”. Choć treść umowy nie została ujawniona, to wiadomo, że przewiduje ona m.in. prowadzenie na Węgrzech wspólnych patroli policji węgierskiej i chińskiej. Głównym uzasadnieniem wspólnych patroli z chińską policją, które w minionych latach odbywały się również w innych państwach

europejskich, w tym we Włoszech, Chorwacji i Serbii, jest obsługa chińskich turystów.

W grudniu 2022 roku Włochy wycofały się ze współpracy z Chinami w tym zakresie. Decyzja ta przypadła w czasie gdy ujawniono, że Chiny zbudowały w 53 państwach sieć nielegalnych posterunków policji, w tym 11 we Włoszech oraz w Serbii i na Węgrzech. Jednostki te służą kontroli chińskich obywateli za granicą, przede wszystkim pod kątem ścigania działalności dysydenckiej. Choć wspólne patrole w Serbii, które są nadal kontynuowane w Belgradzie, Nowym Sadzie i Smederevie są prowadzone pod hasłem wspierania chińskich turystów, to jednak w przypadku przemysłowego Smedereva, gdzie znajduje się chińska huta stali i pracuje wielu Chińczyków, przesłanki turystyczne mają raczej drugorzędne przesłanki. Kontrola nad obywatelami Chin wydaje się również przyświecać porozumieniu Pekinu i Budapesztu, wszak jak wskazuje portal RFE/RL, Chińczycy są najliczniejszą mniejszością narodową w stolicy Węgier.

Bezpieczeństwo nowym filarem współpracy węgiersko-chińskiej

Relacja węgiersko-chińskie zaczynają wykraczać poza kwestie handlu i inwestycji, którymi premier Orbán przez lata uzasadniał rozwój współpracy między Budapesztem. Wizyta wysokiego rangą przedstawiciela chińskiego aparatu bezpieczeństwa przypada w czasie, gdy UE i NATO próbuje utrzymać jedność w kwestii wsparcia wojskowego i gospodarczego dla Ukrainy. W tym sensie, Chiny próbują po raz kolejny wbić klin we współpracę europejską i transatlantycką, wykorzystując w tym celu antyzachodni rząd premiera Orbána. To właśnie władze Węgier jako jedyne w UE otwierają sprzyjają Rosji i wyłamują się ze wsparcia Ukrainy oraz sprzeciwiają się podejmowanym przez UE próbom de-riskingu od Chin i popierają stanowisko Pekinu w sprawie wojny w Ukrainy.

Choć na podstawie dostępnych informacji trudno jest wnioskować czy chińsko-węgierska umowa o współpracy w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego realnie zwiększy wpływ Pekinu na Budapeszt, to niepokój budzi nieoficjalność chińsko-węgierskich kontaktów politycznych i ich korupcyjny charakter, co utrudnia ocenę potencjalnego ryzyka. Wizyta Wang Xiaohonga i podpisanie tajnego porozumienia ma jednak głównie znaczenie symboliczne, przypadając w czasie gdy Węgry są krytykowane w UE za opóźnienie ratyfikacji akcesji Szwecji do NATO i kontynuowanie współpracy z Rosją, a wsparcie Pekinu dla Moskwy i napięcia na tle gospodarczym komplikują stosunki unijno-chińskie.

**OŚRODEK SPRAW
AZJATYCKICH**
Uniwersytet Łódzki

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

